

BIOGRAPHIES AND POLITICS

INVOLVEMENT OF JEWS AND ACTIVISTS OF JEWISH ORIGIN IN LEFTIST MOVEMENTS IN 19TH AND 20TH CENTURY POLAND

Call for Papers:

BIOGRAFIE I POLITYKA. UDZIAŁ ŻYDÓW I OSÓB POCHODZENIA ŻYDOWSKIEGO W RUCHACH LEWICOWYCH W XIX I XX WIEKU W POLSCE

Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

1-2 grudnia 2019 (termin zgłoszeń: 31 maja 2019 r.)

Zaangażowanie Żydów w działalność lewicowych ruchów politycznych na ziemiach polskich w XIX i XX wieku to temat trudny i złożony. Żydzi działali zarówno w żydowskich, jak i w nie-żydowskich ruchach lewicowych i organizacjach politycznych. Jedną z grup stanowili bundowcy czy też członkowie syjonistycznych ruchów robotniczych, którzy otwarcie łączyli tożsamość żydowską z lewicową ideologią. Sytuacja jest bardziej skomplikowana w przypadku działaczy pochodzenia żydowskiego aktywnych w ugrupowaniach nie-żydowskich, którzy sami często nie uważali się za Żydów, ale byli postrzegani jako Żydzi przez innych. Dodatkowym problemem jest fakt, że w odniesieniu do XIX wieku pojęcia „polscy Żydzi” czy nawet „Polska” są mylące. Żydzi zamieszkujący ziemie przedrozbiorowej Polski wiązali się z nie tylko polskimi ruchami lewicowymi, ale także niemieckimi, rosyjskimi czy austro-węgierskimi.

Zaangażowanie Żydów lub osób pochodzenia żydowskiego w ruchy lewicowe (socjalistyczne, komunistyczne, lewicowo-syjonistyczne itd.), a w szczególności piastowanie przez niektórych z nich wysokich stanowisk w latach rewolucji czy potem w państwach bloku sowieckiego, jest nieustającym przedmiotem debat i publicznego zainteresowania. Z jednej strony mit żydowskich komunistów jako "żydowskich sprawców" był i jest używany jako narzędzie do wzbudzania nastrojów antykomunistycznych lub nacjonalistycznych. Z drugiej strony historiografia, zwłaszcza zachodnia, przedstawia zaangażowanie „Żydów” w ruchy lewicowe jako przykład walki – często nieudanej – o polityczną i społeczną równość. Prezentujący tę perspektywę badacze kładą nacisk głównie na niepowodzenia żydowskich rewolucjonistów, czyniąc żydowskich komunistów ofiarami stalinizmu i reżimów komunistycznych w Europie Wschodniej i Środkowo-Wschodniej. Trwałość tych sprzecznych poglądów zasługuje na dyskusję i głębszą refleksję naukową.

Celem naszej konferencji jest wyjście poza ten schemat. Zamiast tego chcielibyśmy nakreślić obraz rzeczywistego zaangażowania Żydów i osób pochodzenia żydowskiego w działalność ruchów lewicowych na ziemiach polskich w XIX i XX wieku. W celu prześledzenia dróg indywidualnych wyborów ideowych proponujemy ujęcie tematu z perspektywy biograficznej. Zachęcamy zatem badaczy do nadsyłania zgłoszeń opartych na analizie egodokumentów, takich jak dzienniki, korespondencja, wspomnienia czy wywiady.

Na konferencji chcielibyśmy przedyskutować m.in. następujące kwestie:

- czy żydowskie pochodzenie odgrywało istotną rolę w wyborze drogi politycznej?
- czy inne czynniki, poza pochodzeniem, wpływały na przynależność do konkretnego ugrupowania politycznego?
- w jaki sposób zaangażowanie lewicowe kształtowało stosunek Żydów i osób pochodzenia żydowskiego do państw zaborczych, ruchów międzynarodowych, jak również wobec Polski i polskiej tożsamości narodowej?
- jak oceniano własne lewicowe zaangażowanie z perspektywy czasu?

Odpowiedzi na te i inne pytania pozwolą rzucić nowe światło na charakter zaangażowania polskich Żydów w ruchach lewicowych.

Proponowane zagadnienia:

1. **Biografie:** losy indywidualne i zbiorowe żydowskich lewicowców; okoliczności zaangażowania społeczne i polityczne w ruchy i organizacje lewicowe; autoidentyfikacja; alternatywy dla zaangażowania lewicowego; splecione ideologie (np. lewicowi syjoniści); międzypokoleniowy przekaz wartości.
2. **Metodologie:** wykorzystanie metody biograficznej, kategorii płci kulturowej, historii mówionej itp.
3. **Ideologie:** atrakcyjność idei lewicowych dla polskich Żydów (socjalizm, komunizm, lewicowy syjonizm itd.).
4. **Polityka historyczna i historia kulturowa:** odbiór i instrumentalizacja biografii „żydowskich” lewicowców.

Formularze zgłoszeniowe są [dostępne tutaj](#).

Chętnie odpowiemy na pytania związane z konferencją: geopconference@polin.pl

Komitet Naukowy:

Dr François Guesnet, UCL
Prof. Yvonne Kleinmann, Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera
Dr Agnieszka Mrozik, PAN
Dr hab. Joanna Nalewajko-Kulikov, PAN
Prof. Antony Polonsky, Muzeum POLIN
Prof. David Rechter, Oxford University
Dr Stephan Stach, Muzeum POLIN (sekretarz)
Dr Michał Trębacz, Muzeum POLIN

Organizatorzy konferencji:

ALEKSANDER-BRÜCKNER-ZENTRUM
FÜR POLENSTUDIEN

CENTRE FOR
HEBREW AND JEWISH STUDIES

Konferencja odbędzie się w ramach Global Education Outreach Program.

Konferencja jest możliwa dzięki wsparciu Taube Philanthropies, William K. Bowes, Jr. Foundation oraz Stowarzyszenia Żydowski Instytut Historyczny w Polsce.

WILLIAM K. BOWES, JR.
FOUNDATION

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE